

ORSZÁG

VILÁG

GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi

országos riportlapja

BCU Cluj / Central University Library Cluj



1938. VIII. 15. — XXVII. évf. 16. sz.

SCHUTZ

POSTÓ
NAGYÁRUTÁZA

AZ

ORSZÁG-VILÁG

a legkitünőbb és legtökéletesebb tudósítói szolgálattal rendelkezik. A bel- és külföldi eseményeket, eredeti cikkek keretében, a legmegbízhatóbban tárja az olvasó elé.

Az ORSZÁG-VILÁG

kéthetenként összefoglaló képet ad olyan aktualitásokról — könnyen és tárgyilagosan — amelyekkel a napilapok nem foglalkoznak.

Az ORSZÁG-VILÁG

az igazi demokráciáért küzd és minden sorában a reakció ellen harcol, a népek békéjéért, megértéséért és belső nyugalomért.

Az ORSZÁG-VILÁG

a legjobb újságírógárdát csoportosítja maga köré. Munkatársai között Ardeal jelesei foglalnak helyet, akik nyugati szellemet jelentenek a sajtó életében.

Az ORSZÁG-VILÁG

művészeti rovatai a modern ember széles látóköréhez simulnak és minden tekintetben felvilágosodottságot jelentenek.

Az ORSZÁG-VILÁG

társadalmi akcióiban és közleményeiben felkarolja a kisemberek ügyét, istápolja az elhagyatottakat, a nyilvánosság elé viszi a becsületes, dolgozó emberekkel történt igazságtalanságokat és gondoskodik azok orvoslásáról.

Az ORSZÁG-VILÁG

közgazdasági cikkeiben a kereskedő és iparosvilág érdekeit képviseli és tántoríthatatlanul küzd sérelmeik és a korrupció ellen.

Az ORSZÁG-VILÁG

kéthetenként, kiváló írók tollából, humoreszkeket és hangulatos, rövid irodalmi közleményeket tartalmaz, melyek méltán illeszkednek a nivós, másirányú közlemények keretébe.

Lapunk példányszámonként nem kapható. Előfizethető: Arad, Bulv. Regele Ferdinand 19.

Nagytakarítás...

Bámulatoss energiával dübörög keresztül-kasul az országban a kormány purifikációs tankja és utjában kiméretlenül lehenget minden egészségtelen kővést, ami eddig rákos nyavalyaként rágta ennek a természeti kincsekben gazdag, fejlődni vágyó országnak szervezetét.

Különféle leleplezésektől, panamá, sikkasztások, lopások híreitől hemzsegnék az újságok. Sok milliós visszaélések kerülnek napvilágra és a kormány — nagyon helyesen — nem titkolja ezeket, hanem őszinte magabizással, felelősségének tudatában, mindent feltalál a nyilvánosság előtt.

Elvitathatatlan tény, az előző kormányok felelősek azért, hogy ilyen állapotok országunkban előfordulhattak.

A leleplezett visszaélések legtöbb esetben azt látszanak igazolni, hogy azok igen sok esetben magas állású főtisztviselők asszisztálása mellett mentek végbe. Sőt, a lefolytatott vizsgálat többször igazolta, hogy a tettenért kisebb és alárendelt viszonyban levő hivatalnok csak ügyetlen eszköze volt annak a csaknem az egész közeletet polipszerűen behálózó rendszernek, amely gyönyörűen tenyészett országunk talajában. Mert, engedelmet kérünk, akkor, amikor egy állam gazdálkodásában előfordulhatott, hogy rendszeres sikkasztásokat, okirathamisításokat éveken át lehetett üzni anélkül, hogy arra valaki rájött volna, ott nem volt ellenőrzés és nem volt ellenőrzési rendszer. Mert lopni, csalni, sikkasztani mindig és mindenütt fognak az emberek, amíg ember lesz a világon, de ezeket a visszaéléseket el kell, hogy érje az ellenőrzés keze s ha ez az ellenőrző kéz is megbicsaklanék, a bünszövetkezetet utól kell, hogy érje az ellenőrzési rendszer biztos keze. Talán sehol a világon nem volt annyi magas fizetést húzó és keveset vagy semmit sem dolgozó inspektor-general, mint éppen országunkban. Holmi politika? érdemekért boldog-boldogtalan megkaphatta nálunk ezt a diszes és tekintélyes titulust. Ezzel szemben nálunk volt a legtöbb hivatali visszaélés. Hát mi volt ez, ha nem a letűnt rendszerek csődje? Hát ki más lehet felelős ezekért a sikkasztásokért, lopásokért, csalásokért, ha nem a rendszert támogató és fenntartó korábbi kormányzat...

Mulhatatlanul sürgőssé vált a purifikációs tank munkája, mert különben — így mondta legutóbb Calinescu belügyminiszter — a sikkasztások, lopások és csalások fertőjébe fulladt volna Románia. Az adókkal és egyéb közterhekkel súlyosan megterhelt polgárság joggal követeli, hogy a befizetett milliárdok ne usszanak mellékvágányokon. — Ezekért a visszaélésekért volt szegény a gazdag Románia —

mondta a miniszter. Ezért nem volt jó vasutunk, póstánk, ezért nem voltak használható utaink s ezért volt mindig sok az adó, magas a vám és sok . . . sok az inspektor.

Kormányzatunk beváltotta rendszerváltozási ígérését. Drákói törvényekkel fejét veszi minden tolvajnak, csalónak és panamázó gazembernek, hogy kevesebb legyen az adó, kisebb legyen a vám, jók legyenek közlekedési utaink. És jól fizetett hivatalnokok lesznek . . . viszont nem lesz szükség politikacsinalta inspektorokra! . . . g. ö.

Offenzíván az árcsökkentők ellen!

Országszerte megindult a folyamat, amelynek az a célja, hogy az immár elviselhetetlen drágaságot letörje és a lelketlen kufárokat szigorúan megrendszabályozza. A cél azonban még nagyon messze van. Mindenekelőtt a liszt és kenyér árát kellene szabályozni, azután a tűzifa árát kellene leszorítani, hogy a középosztály és a szegényebb néprétegek is megfizethessék. Ezen a téren — sajnos — még nincs lát-szatja a drágaság ellen indított offenzívának.

Aradváros vezetősége természetesen intenzíven bekapcsolódik a mozgalomba és a maga hatáskörében mindent elkövet, hogy a fogyasztó közönség helyzetét türethetőbbé tegye. Legutóbb megalakította az árvizsgáló-bizottságot, amelynek igen komoly feladatai lesznek úgy a piacon, mint a kereskedésekben.

A bizottságnak meg kell szüntetnie a piaci anomáliákat és azt a helyzetet, hogy egyes kereskedők egyszerűen negligálják azt a kormányrendeletet, amely elrendeli, hogy az árakat feltűnő helyen ki kell függeszteni.

A város közönsége bizalommal tekint az árvizsgáló-bizottság működése elé, amelytől azt várja, hogy a piaci árakat a kereseti lehetőségekhez viszonyítva alapítsa meg és szüntesse meg a tisztességtelen, kiuzsorázó közvetítő kereskedelmet, amely egyik legfőbb oka a drágaságnak.

— **„GYERE EGY PARTI KI-KI-re!”** — Ez a legujabb társasjáték Aradon. Klubban, kávéházban, strandon és a korzón erre invitálják egymást hölgyeink és uraink. Ezért élnek és halnak, ölnek és marnak. Játshatják ketten, hárman, esetleg többen. Nők egymás között, vagy férfiak, — de játszhatják vegyesneműen is. Hogy mi a játék lényege? Roppant egyszerű. A játék tárgya minden személy, aki nincs jelen. Aztán ráadják a kérdéseket: ki kivel, ki miből, ki hol, ki miért, ki hogyan, ki honnan, ki mennyi, ki kicsoda, ki micsoda, kinek mije van és kinek mije nincs. Hát nem édes? Nagyanyáink ugyan már ismerték ezt a kedves szórakozást, de abban az időben még csak „plety . . .” volt a neve. Ma már kialakult, fejlődött és széles körökben elterjedt. Hol vagyunk ma már attól a rágalomtól, hogy: Arad — marad! . . .

Le a vízummal!

Az idegenforgalom önkénytelenül is létrejöhet, de igazán eredményes csak akkor lesz, ha üzleti alapon történik.

Olaszország műkincsei és természeti szépségei. Svájc turisztikai és klimatikus kiválóságai önmagukban is vonzóak, mint ahogy vonzott a testvérháboru előtt Spanyolország afrikai saajtszerűségével vagy Norvégia hideg nagy-szerűségével.

De Olaszország és Svájc nem sokáig elégedett meg az önkénytelen vonzással; hatalmasan kiépítette az idegenforgalmat üzleti alapon. Mindent megtett, hogy

vendégei érdekét szolgáló intézmények fejlesztésével és a reklám különleges fokozásával a vonzás mellett csábítson is.

Mussolini magában véve csalétek. De minden lehető alkalmat kiaknáz az idegenek beédesgetésére. Nagy segítséget jelent itt a katolicizmus, mely a vallásos érzület emelkedését a zarándoklások szaporítására használja fel. Svájcról nem is kell beszélni. Hosszu és gondos munkával építette ki fürdőit, autótutjait, villamos és fogaskerektű vasutjait. Franciaország kiállításokkal és exotikus ünnepekkel sokszorozza a külföldiek forgalmát.

A versenyben mind több és több ország vesz részt, ötletek propagandával ismerteti érdekességeit és igyekszik az utasok beözönlését mind kényelmesebbé tenni a háboru után alkalmazott vízum és vámkényszerek eltörlésével vagy enyhítésével.

Románia — legyünk csak egészen őszinték — eddig nagyon keveset tett idegenforgalmának emelésére. Országunk tele van gazdasági kincsekkel, szinte páratlan természeti szépségekkel, rendelkezik érdekes élelképekkel, — és mindezt évek hosszu során keresztül elhanyagolták kormányaink:

Országunk idegenforgalmi politikáját nem vezérelhetik szatóc szemponatok. A vízumdíjakról és a tartózkodási engedéllyel járó taxákról le kell mondanunk. Évekkel ezelőtt már bebizonyították statisztikusaink, hogy

a vízumhoz való ragaszkodás nagy passzív tételt jelent az állam kereskedelmi mérlegén.

Az elmúlt években a külföldre utazó román állampolgárok súlyos milliókat fizettek a külföldi konzulátusok pénztárába, míg a kisszámu külföldi utas csak nagyon keveset juttatott a román konzulátusoknak.

Józan számítás diktálja tehát, hogy a vízumról végleg le kell mondani, mert ez a sokat utazó és kevésbé látogatott országok érdekében áll.

Ugyancsak az üzleti érdek sugallhatná kisebbségek rokonainak a szomszédos államokból való beutazásának előse-

gítését, mert ez is hazánkat jelent és a rendszeresen kiépített idegenforgalomnak kitűnő bevezetése volna.

Ne csak innen induljanak unos-untalan utlevélhez, nem kötött sportvonatok, ne csak innen vigyenek ki minden pénzt, — hanem ahány ilyen vonat átmegy a határon, ugyanannyit követeljünk.

A kisebbségi rokon pénzt hoz, pénzt költ el s ha nem találkozik vexalással, elején reklámmá válik a külföldön.

Jelen kormányzatunk idegenforgalmi politikáját a józan gazdasági elv irányítja s ennek tulajdonítható, hogy ezidőn már hatalmasat lendült országunkban a külföldiek forgalma. Utlevél és vámvizsgálatunk ma már sokat enyhült és az idegenek szolgálatát ellátó tisztviselőket is alaposan megválták. De ez még mind kevés. Egy pillanatra sem szabad megállnunk.

Kormányzatunknak fáradhatatlan munkával rajta kell lennie, hogy kiaknázza a kínálkozó alkalmat és minden rendelkezésére álló eszközzel fokozza az idegenek érdeklődését országunk irányában.

Nagyméretű külföldi propagandával, mozgékony és szellemes reklámmal, az idegenek becsábitására hasznos intézkedések bevezetésével, a drágaság csírájában való elfojtásával, a vasút és az autóforgalom biztonságának helyreállításával, a hatósági személyek figyelmességével, a szálloda, vendéglő, kávéház, penzióipar uzsorásainak kiméletlen üldözésével kell, hogy a világ utazóközönségének figyelmét magunkra irányítsuk.

Az idegenforgalom közismerten jó jövedelmi forrás, csak mélyen kell furni utána és tisztán kell kezelni...

Emlékszel-e

a fiumei cápára? Tudod-e mi volt az? Ő volt a junius, a julius, az augusztus. Ő volt a nyár. Háromszor, négyszer megkaptad nyaranta, a kávé mellé reggel, vagy a feketekávéhoz délután. Ő volt az, aki megfagyasztotta a véredet a kánikulában s hideg borzongást futtatott végig forró hátadon. Ugye milyen jó volt? Meg volt mindened, csak éppen a fiumei cápa hiányzott, de ez sem sokáig, mert egy szép napon az is bevezett a napihírek föliratu kikötőbe. S amikor a cápát végleg ki-

parancsolták a Quarneróból, jött az ősz s az ősz után a tél. A tél pedig meghozta a farkast a drótostóttal, akivel szembe találkozott az országuton. A drótost is a fehérekávé, vagy a feketekávé mellé kaptad, legalább háromszor ibolyanyilásig, a legkiválóbb változatban. Ugye elfeledted az országut farkasát? Nem is csoda, kiestek a riporter memóriájából, a tollából, a kalamárisból. Ha üresnek találad az ujságod, tedd össze kezedet és imádkozz: **Add meg a mindennapi fiumei cápánkat.**

Cselédsors Angliában

Angliába tozni tudó nőket havi 8500 lej, kezdőfizetéssel tudók elhelyezni. Ismertetőt küldök 10 lei válaszbélyeg ellenében Dr. Bock né. Oradea, Rimanóczy-utca 2

Két nő a szerkesztőségben. Itt ültek előttem, cselédek voltak három hónapig Angliában. Férjes asszonyok. Komoly, feltűnően intelligens teremtések. Egyik tanítónő. Másik a barátjáné, szintén férjes asszony, egy nívón áll vele. Két elegáns, csinos, rendes, ápolt nő. Most jöttek haza. Igen rossz állapotban vannak.

Megrázó dolgokat mondanak el Angliáról. Szavalk megbízhatóknak látszanak. Elkeseredettek, fájdalmas, amiket mesélnek.

Gépiesen lejegyeztem izzó panaszaikat s azért adom tovább, hogy illetékesek vizsgálják meg, és ha a vádak tényleg igazaknak bizonyulnak, mint ahogy félünk tole, hogy szorol-szora igazak lesznek, tegyenek ellene. Álljunk a szegény teremtések mellé, védjük meg őket. Ha igazak a vádak. Tartsuk vissza őket a szomorú kalandoktól, melyek könnyekkel és vérző sebekkel vannak tele. Mentjük meg lelkeiket...

— Akiknél én voltam — mondja a tanítónő, — azoknál gonoszabb nincs! Kihasználtak a végletekig; reggel hattól este tizig, tizenegyig, a legnehezebb munkát kellett elvégezni.

— Ön milyen minőségben ment ki Angliába? — kérdezem a tanítónőt.

— Mint szakácsnőt vittek ki, gondoltam, megnézem Angliát, tanulok angolul! Egy evre terveztem. Három hónapnál tovább nem birtam ki, összetörve jöttem haza. Ez a sorsunk odakint. Mikor látják, hogy az ember este milyen fáradt, kijön a lady: — Édesem, vasaljon ki még két kombinét; édesem, fűrössze meg a gyereket, vacsorára pedig kilenc vendég jön és három tortát kell csinálni. Édesem... — Jön az este, jön a vendégség, mire elmosogatsz, szegény áldozat, este tizenkettő lesz. Rémgégynt lehetne írni a sorsunkról. Azt mondja az asszony: minálunk a szakácsnő fűti a kazánt is. Fűtés, borzalom, ez volt a legrémesebb! Az egész központi fűtést nekem kellett végezni, a kiskazánt is én fűtöttem s a kandallókat is. Az ő angol személyzetükkel jól bánnak, jól kell bánniok! De szegény idegen lányok sorsa az angol vidéki városokban és birtokokon rémes. Szeretném, kérem, ha bíróság előtt kihallgatnának s mindent elmondhatnék. Megszakadtam. Minden kokszt nekem kellett cipel-

nem, nekem, a szakácsnőnek! S aztán, mikor reggel ki kellett pucolnom a szörnyű kazánokat, nyelni azt a tömérdék hamunak a porát. Fütteni, mosni, sikálni, pedig én cook generalnak, főszakácsnőnek mentem ki.

— Szegény idegen lányok, ez a sorsotok ott kint, kevés kivétellel. Mind csak a négy font, tizenhárom silling, egy pennyről álmodik, hogy azt összeszedje. Ennyibe kerül az utiköltség haza.

— Na, de vannak rendes angolok!

— Az előkelő angol nem visz ki cselédet, — feleli a kellemes, csendeshangu, de végtelenül elkeseredett tanítónő, — azok angolt vesznek s azt meg is fizetik. Az idegen lányok főleg vidékre kerülnek. Beteg voltam s nem kaptam egy pohár tejet! Levonták a betegsegélyző díjat, de segítséget nem kaptam senkitől. Ha szobámból felvándoroltam, szörnyű hascsikarási kinok közt, valami orvosságot akartam kérni, az asszony azzal fogadott: — Nahát, már felkelt? Már jól van? Better, better? . . . Akkor már tud is talán dolgozni? . . .

— Ha az angol alkalmazottak megbetegedtek, akkor nekem külön betegosztót kellett főznöm számukra, viszont nekem, szegény idegen asszonynak, pohár tejet se adtak.

— Elejétől kezdve így bántak magukkal? (Mnid a két nő egyformán panaszkodik.)

— Első hónapban kedvesek voltak, hogy ottmaradjunk, s ne fussunk rögtön el, de a második, harmadik hónap pokol volt.

A második nő így szólt:

— Jött a jaj, meg a jaj! S egy angol ujság még azt írja, hogy most újabb hatezer lányt szándékoznak kivinni. Szegény boldogtalanok. Nekünk az a célunk, hogy legalább őket megóvjuk, ha már mi úgy beleestünk. Isten őrizze meg szegényeket.

— Akár esik, akár fuj a szél, istentelenül nehéz kánákat kellett cipelnem. Az ő angol cselédjük azt el nem végezte, mielőtt én jöttem, a soffőr dolga volt ez. De jött az idegen kutya, abban van elég erő, szakadjon meg! . . .

— Olyan rosszul voltam a harmadik hónapban, nyolcadikán, hogy kértem az asszonyt, engedjen el öt nappal előbb. Akkor ő felment dühösen a követségre beárulni engem. Nem akart elengedni. S aztán, a végén, hogy engedtek el! . . . Két kilométert kellett menni cipekedve az autobuszig. Nem segítettek, pedig beteg voltam. Persze, mikor jöttem, volt bezzeg autó, kézfogás, elmenésnél nem is köszöntek. Ha nem hiszik el, hozok tanukat, mert nem csak velünk történt ez, könyörgön, ne engedjék kibolondítani szegény lányokat. Isten ments! Legnagyobb lelketlenség.

— Mennyi volt a fizetésük?

— Heti huszonkét shilling és hat penny. Ez több, mint egy font. Soknak látszik, de bani se maradt belőle.

— Hogy lehet?

— Hat kérem, utiköltség, oda négy font, tizenhárom sailing és egy penny. vissza ugyanannyi. Szóval körülbelül tíz font. Aztán levelezés, autobusz. Elelem az úton. Odament előleget is kaptunk, vissza kellett fizetni, levonások stb. Mikor indultunk, ki kellett magunkat stafirozni a cselédpályára. A vége, hogy az uramnak négyezer leibe került, hogy a felesége agyondolgozta magát, mint cseléd Angliában. Ennyit fizettünk rá! Csak utóbb tudtam meg, hogy az utiköltséget nekik kellett volna értem vissza fizetni. De nekem ezt senki nem mondta. Borzasztó, élni valahol s nem tudni a nyelvet.

— Koszt?

— Ne is tessék kérdezni. Bircafaggyu, marhafaggyu összekeverve! Halzsir... Olyan bűdös ott, kérem, minden... Aztán a fekete madár...

— Hát az mi?

— Ginifaulnak hívják, feketelábu, undok fekete madár. Olyan szaga van, hogy elfordítottam a fejemet, mikor főztem. Ők talán meg tudták enni, én rosszul lettem. Gyümölcs, banán volt, de azt nem adtak, inkább hagyták, hogy elrohadjon, Isten bizony! Mikor a hatnapos, rossz szagú húst megdaráltatták, azt mondtam, ezt nem lehet megenni, olyan a szaga. Rámkiabált: **ez nem bűdös, megértette!** — Mikor jameit főztünk azt mondta a lady, **ne próbáljak enni belőle, mert ő ugyanis lemeri...** Nekik ott az asztalon bent a kacsa, meg a csirke, meg a torta, de mi rendeset csak azt ehettünk, amit elcsentünk magunknak. Tojás se jár a személyzetnek. Telefonáltam, irtam a követségre, csak abban bíztam, hogy ők segítenek. Ott van Zách Magdolna missziós nővér, bajunkban hozzá könyörögtünk mindnyájan. Ha a követség védelmünkre kel, rögtön azt felelik, tévedés volt, **Mistake!**... Bizony sokszor megfenyegettem: bűdös a hus, lady, telefonálok az embassyra. Ettől megijedt.

— **Egy lány öngyilkos lett.** A gazdája szerint szerelmes volt, pedig dehogyan volt szerelmes. Nem bírta a rossz bánásmódot... Szerelem!... Ugyan kérem, hát van rá idő? Hol legyen szerelmes, mikor és kibe? Hiszen az egész érintkezés ott csak annyi, hogy tenkju... Tenkju... Abban nagyok. Még csak ezt csinálja meg, még csak azt a kazánt tisztítsa ki, tenkju... Most hétszáz szerencsétlen van kint, sokaknak a sorsát nem irigylem! De haterzerről beszélnek, hogy kijönnek. Isten ments! **Inkább itthon az uccán követ mosni...**

— Nagyságos asszony hol szolgált? — kérdem a tanítónőt.

— London mellett egy grófságban. Gyárigazgató volt a gazdám. Itt a neve, a címe...

— És ön? — kérdem a másiktól.

— Én egy bolondkórházi igazgatónál voltam. Örültek

házában. Hozzánk bejárt egy bolond a kórházból, az segített felmosni a konyhát.

— Én azt tudtam, hogy a barátnőmnek segítsége van az elmosásnál, — folytatta a tanítónő, — s ezt meg is mondtam a lady-mnak. Azt felelte, hogy őneki, sajnos, nincs bolondja, aki ingyen segítsen. Bizony, kérem, én sirva feküdtem, sirva keltem, ez a nyers igazság.

— Nézzék, kérem vannak előkelő, nemesszívü angolok! — mondtam,

— Mi csak sirást, rivást hallottunk mindenfelé. Csak azt hallottuk, hogy mind krumplít kap margarinnal, lisztjüket, mint a csiriz. Boldog, aki onnan egyszer hazakerül...

—s—r

Igen tisztelt Szerkesztő Úr!

Van egy zsidó szindarab, amelynek ez a címe: „Néhez zsidónak lenni!” Aradon is játszották a zsidó színeszek. Ez a szindarab-cím jutott eszembe, amikor a napokban néhány toprongyos, rosszul-tűzött, szegény zsidó kéregetőt láttam a városban, amint üzletről-üzletre járva összeszedik azt a néhány leit, ami az éhezéstől megmenti őket. De hány küszöbről utasítják el ezeket a szerencsétleneket azzal, hogy menjenek dolgozni vagy miért nem mennek Palesztinába!? Törékeny testüket alig cipelő meggyötört öreg embereket küldenek dolgozni!... Palesztinába utasítanak hontalaná lett koldusokat olyanok, akik nagyrészt okai annak, hogy hontalanokká lettek fajtestvéreik. Az állampolgárságukat elvesztett zsidók tulnyomó része azért jutott ebbe a szomorú helyzetbe, mert nem volt pénze a szükséges iratok megszerzésére. A gazdagok utasítják el ezeket a szerencsétleneket, azok a gazdagok, akik semmi-

lyen embermentő vagy kulturális mozgalomból ki nem veszik a részüket. Azok a gazdagok mutatnak ajtót a nyomorult kéregetőnek, akik maguktól semmit meg nem vonnak, de másoktól megkövetelik az önmegtartóztatást. Ezek a gazdagok Palesztinába küldik a szerencsétleneket, de egyetlen leut nem áldoznak a zsidó hontalanok elhelyezését előmozdító célra. Kemény cikket írt erről a zsidó szegényföldről dr. Marton Ernő zsidó publicista, aki statisztikai adatokkal mutatta ki, hogy Ardeal zsidósága áldoz legkevesebbet egyetlen zsidó célokra. Én pedig azzal toldom meg a kiváló közíró megállapítását, hogy Arad zsidóságának néhány duggazdag tagja soha egyetlen leut sem áldozott emberbaráti célokra! Kedvem lenne ezeknek az uraknak a nevét kipellengérezni. Meg kellett mindezt írnom, kikiváncozott belőlem. Soraim közléséért fogadja köszönetemet.

Egyik régi előfizetője.

Felborul minden mentőakció,

ha a színészet nem alkalmazkodik a közönséghez

Nem kell indokolni, hogy a kisebbségi színészet halálos válságba jutott. Ez a válság nem máról holnapra keletkezett s épp azért, mert lassan fejlett ki, lett tulajdonkép végzetes hatása. Nem egy-két ok, hanem oki láncolat idézte föl, azért lett sok ágazatu s nehezen gyógyítható. A film éppen ugy közrejátszott, mint a gazdasági válság; a közönség defetizmusa éppen ugy, mint a kényszerkörülmények.

Közreműködött a színigazgatók egymásközi harca és az általános érdekekkel tözsérkedő üzletességük, de a színészanyag romlása s érthető lehangolódása is.

Bekövetkezett, mert a színház válsága világjelenség és ez a világbetegség a legsúlyosabb formában természetesen a világ legbetegebb részén, a kisebbségek körében rombolt leginkább.

Csak az ardeali szásznép dicséretes kivétel.

Ösidők óta kisebbségi szervezetben, demokratikus életformák közt, egy azon szellemiség alakjában él, tehát az uj rendszerben is azonnal megtudta szervezni színügyét és olyan néptársadalmi formációban, mint egyházát, iskoláját s egyéb intézményét: ezen az organizáción megtörték a kényszerkörülmények, sőt a gazdasági válság is.

A magyar színművészetet nem lehet a halálnak átengedni.

Bármennyire lezüllött s lett kétes üzletté, mégis csak a nép-kisebbségi s egyetemes kultura mellőzetlen tényezője, a magyar nyelvnek ha nem is egyetlen vára, de szépségének, uralmának és erejének egyik hűségés biztosítéka.

Emberi és kisebbségi közügy.

Bukása kiszámíthatatlan veszteséget jelentene, talán jóvátehetetlen vérveszteséget.

Valóban érthető, hogy a kisebbségi öntudat végre mégis kezdi már belátni a színészet valamely módon való gyors megmentésének szükségét. Társadalmi megmozdulás kezdődik. Persze, amit próbálunk, akarunk s talán megtudunk csinálni, messze áll a szász organizációtól, de az utánzás kívánása meddő dolog volna, hiszen a mi szétesettségünk és kép telenségünk miatt csak laza, kezdetleges formáció lehetséges. De ha néhány lelkes ember talpon van, így is kitűnő eredményeket lehet biztosítani, legalább átmenetkép, míg a színügy belsőleg megerősödik s támasz nélkül bír a saját lábán megállni.

Egy gyakorlati eredmény máris van. A cluji szinpártoló szervezet kivélte a finaciális ügyeket a szinigazgató kezéből, ami lehetővé teszi, hogy az üzleti érdektől megszabadítva (vagy megtisztítva) a tárgyi lényegre, a művészeti érdekre összpontosítsa minden erejét s a színházat a nyomasztó vagy kinos realiakból kiemelje.

A színház így a közönségért s a nem a színészekért vagy kizárólag az igazgatóért van; a közönség érdekében történik minden erőfeszítés.

E nagy célra való tekintettel a közönség, a sajtó s a szervezett szinpártoló intézmény ellenőrzéssel, bírálattal, nyomással — aminek mind egészséges határok közt kell maradnia — rászorítja igazgatóját és színészeit, hogy erejük javát dobják a küzdelembe, amely most már igazán mindannyiunk közügye.

Ha nem így lesz, ha nem érvényesül a kisebbségi közönség érdeke, ha nem a színház lesz a közönségért, hanem továbbra is a közönség a színházért, úgy az Aradon tervezett talapzata fölborul s a válság nem gyógyulással, hanem halállal végződik.

Eddig lehetett vitatkozni: mi volt meg előbb a tojás vagy a csirke, a színészet válsága okozta-e a közönség érdektelenségét, vagy a közönség válsága szinügyünk levonulását? Most kikapcsolódik a szemrehányás és vizsály minden jogsultsága.

Uj közönség uj színházat próbál teremteni s a hangsúly a közönségen van.

Ha ezt a közönséget hamar elfárasztják, akkor csak a színház lesz a bünös. Ő lesz a nemzetáruló s bukását nem lehet majd feltartani, talán nem is szabad majd megállítani.

A kisebbségi társadalom tehát valamennyire már akar segíteni, most a leendő szinigazgatón van a sor, hogy sokat akarjon segíteni. Most kell nagyon megmarkolni a közönség szivét. Ha ez sikerül, a sziv nem fog a marokból kicsuszni. A sziv pedig ma, a kölcsönös áldozatok kényszerűségében jelenti a zsebet is.

Jó előadásokban rejlik a varázsszer.

Jaj az érdekelteknek: színháznak, közönségnek s az egész kisebbségi társadalomnak, ha most csődöt mond ez az utolsó varázslat, akkor ezen a ponton vége mindennek! Már pedig az élőknek kimondani ezt a szót: **vége**, már majdnem az ő halálukat is jelenti.

— **HETEK ÓTA** lázas munka folyik a **Wiesel H.**-féle posztóáruházban. Nap-nap után hatalmas bálákban érkeznek az őszi divatujdonságok, hogy idejében szortirozva legyenek, amikorára megindul az őszi társasági élet és az iskolaszegon.

Üzenet a határokon túlra

Sok szó esik mostanában róla, hogy egyes nagyobb cégek és vállalatok, amelyek a magyarországi „zsidótörvény” rendelkezései értelmében öt éven belül kötelesek tisztviselői létszámukban keresztülvinni a 80:20 százalékos arányt, más most, a kezdet kezdetén sietve bocsátják szélnek zsidó alkalmazottaikat, csakhogy „tul legyenek a nehezén”.

Mondanunk sem kell, hogy ez az eljárás nemcsak szöge-sen ellenkezik a szociális gondolkodással, hanem állítjuk, hogy valószínűleg a magyar kormányzat szándékaival sem egyezik. A törvény éppen azért szabta meg a végrehajtás tekintetében az öteszteni határidőt, hogy a tisztviselők kicserélésére minél kisebb megrázkódtatás árán menjen végbe. Amellett a törvény voltaképpen nem is írja elő az elbocsátásokat, ha az arányszám egyik-másik vállalatnál történetesen nem felel meg a törvényes százaléknak. Ugy tudjuk, hogy kizárólag a vállalati vezetők belátásától függ, vajjon saját jövedelmük hátrányára szaporítják-e a tisztviselői létszámot, vagy pedig könyörtelenül szélnek eresztik a „felesleges” munkásokot.

A magyar kormányzatnak ezzel a törvénnyel semmi szin alatt sem lehetett az a célja, hogy a munkanélküliek számát katasztrófális mértékben szaporítsa — tartozzanak bármely felekezethez is — ha-

nem az, hogy az eddiginél tágabb működési teret biztosítson az eddig egzisztenciához nem jutott keresztény értelmiségi elemeknek.

Az egyedül helyes és ember-séges álláspont tehát csakis az lehet a magyarországi vállalatok részéről, ha megfelelő tisztviselői létszámkiegészítést hajtanak végre egésze addig a határig, ameddig a 80:20 százalékos arányszámot el nem érik.

De erre a műveletre is öt esztendőnyi idejük van, amely idő alatt minden bizonnyal le lehet küzdeni az átmeneti gazdasági depressziót és biztosítani lehet a gazdasági élet zavartalanságát.

Nem lehet tehát senkinek sem merő ijedelemből vagy felesleges szervilizmusból el-sietni a szükségszerű intézkedéseket, amikor azt sem a törvény, sem a magyar kormányzat, de legelsősorban az emberséges érzés meg nem kívánja.

Ne igyekezzenek egyesek mindenáron bizonyosságot szolgáltatni arról, hogy, mint a gazdasági javak birtokosai, kizárólag saját egyéni érdekeiket tekintik s a kisegzisztenciák életlehetőségének elvonása adminisztrációs és technikai kérdés számukra csupán, amelynek gyors „elintézése” kényelmi és utilitáris érdekeiket szolgálja.

Véleményünk szerint a magyarországi vállalatoknak kötelességük, hogy a törvényben előírt arányszámot betartsák,

de azt ne akként cselekedjék, zalékos alapon. Ismételjük, hogy a **tisztviselők ezreit** te mi úgy képzeljük, hogy a **magyék máról-holnapra kenyér-gyár** kormányának sem az volt **telenné**, hanem úgy, hogy a az elképzelése, hogy kenyér-meglévő létszámot keresztény telenné tegyen ezreket, ellenmunkaerők alkalmazásával kezőleg: **kenyérhez juttassa a egészítsek ki a megfelelő szá-munkanélküliek tizezeit!**

Bonítások vizsgálja a Dácia-kávéházban

Az aradi Dácia-kávéház terraszán együtt ű egy ardeali vicclapkiadó színészek és fiatal ujságírók társaságában. Szóbakerült többek között az egyes jelenlevők „bonítása” is, különös tekintettel arra, hogy az egyik fiatal sakál előleg kiutalására „főzte” a vicclapkiadót.

Hosszas gyurás után megirta és átnyújtotta előleg-nyugtáját, amelyet a kiadó néma rezignációval nézegetett.

— Ugyan ez a bon mire jó? — zsörtölődött. — Hiszen ezt kivülem nem váltja be senki!

— Tessék megpróbálni! — ríposztozott a fiatal ujságíró. — Kávéházban vagyunk, hívja ide a főurat és kérdezze meg, beváltja-e a bont? . . .

Igy is történt. A kiadó átnyújtotta a papirlapot a főurnak azzal, hogy legyen szives a bont beváltani.

— Nagyon szivesen! — felelte előzékenyen a főur, — nekem minden pénzre jó a szerkesztő ur! . . .

— Köszönöm, hagyja, — mondta a vicclapkiadó. — Csak tudni akartam, milyen a bonítása ennek az urnak . . .

Hanem azért mégis bosszantotta a kiadót a fiatal ujságíró „sikere”, ezért újabb próbát kísérelt meg, hogy magát megnyugtassa.

Megirt ő is egy bont 1000 leiről, ismét odaintette a főpincért és átnyújtotta neki.

— Hát ezt beváltaná?

A főur udvariasan mosolygott.

— Két darabban adhatom?

— O, hogyne! — felelte diadalmasan a városunkban gyakran megforduló kiadó.

Erre a főur, a világ legtermészetesebb módján, löveit két számológécudulát és kitöltötte egyenként 500—500 leiről.

— Tessék, kettőben! — adta át könnyedén a saját bonjait.

. . . Mondanunk sem kell, hogy a vicclapkiadóról lehetett volna e pillanatban megfaragni a sértett hiúság szivendőfött szobrát! . . .

Az anya sirja

A kitűnő fiatalembernek egyszer, hajnali négy óra tájban, amikor már nagyon részeg volt, eszébe jutott, hogy el kellene mennie az édesanyja sírjához.

De a temető ilyenkor zárva van.

Az értelme fellázadt. Micsoda galádság: elválasztani az embert az édesanyjától!... megakadályozni, hogy az ember jól kisirhassa magát!...

Eszébe jutott, hogy édesanyját egész életére megviselte az ő születése. Eszébe jutott, hogy édesanyja mennyit virrasztott mellette, míg kicsi korában sokat betegeskedett! Hogy később mennyit szomorította az édesanyját! Hogy milyen sok vitatkozással izgatta, mikor az, szegényke, csak az ő javát akarta!

Eszébe jutott, hogy édesanyja sokkal tovább élhetett volna, ha nem bántja annyi aggodalom, gond, szomorúság, izgalom... mind ő miatta!...

És zokogva borult a kávéházasztalra.

Aztán az akarata lázadt fel.

De hát türje, hogy ne jusson el az édesanyjához, csak azért, mert a temető kapusa aludni akar? Nem, keresztül fogja vetni magát a kőfalon! És ha sortüzet adnának rá, akkor is az édesanyjához akar menni!

Ekkor megint az értelme szólalt meg.

Nem erőszakolhatja a dolgot. Hiszen ha csak megölnék! De nem ölnék meg. Csak azt mondanák, hogy részeg.

Másnapra kell hagynia, hogy megölelhesse és megcsokolhassa azt a hideg követ!

Holnap ez lesz az első útja.

Másnap, mikor fölébredt, eszébe jutott utolsó elhatározása.

De most már nem kellett sietnie. Most már akármikor kimehet az édesanyjához; a temető egész nap nyitva van.

Amikor ki akart menni, zuhogni kezdett az eső.

Éppen a legnagyobb esőben menjen ki?

Előbb várt, aztán belenyugodott, hogy csak másnap fog kimenni.

Másnap már utban volt a temető felé. De utközben egy leány ismerősével találkozott, aki feltartóztatta.

Az élő nem vár. A halott vár; csöndben, türelmesen.

A leánytól csak akkor vált el, mikor a temetőt bezárták.

No, majd holnap! Hiszen mindegy, hogy ma, vagy holnap!

Ezen a napon valami sürgős dolga akadt. Hasznóhajtó dolga, amely nem tür halasztást.

A következő reggel már nem jutott eszébe az elhatározása.

Csak egy hónappal később gondolt megint erre, amikor a vasuti kocsi elrobogott vele a temető mellett.

— No, majd halottak napján! — szölt magában.

De halottak napján betegen feküdt. Majd karácsonykor ígérte a halottnak.

A karácsonyt vig társaságban töltötte. Már javában poharazott, mikor keresztülvillant a fején, hogy valamiről megfeledkezett.

Egy kicsit rosszul esett neki, hogy ez beleszur a lelkiismeretébe. Hiszen a gombostű szurása is fájdalmas.

Ugy tünt fel előtte, mintha egy árnyék suhant volna tova a sok szép nő között. És ivott, hogy ne gondoljon másra, csak ezekre.

Másnap nagy fejfájásra ébredt és mig mozdulatlanul feküdt, hogy kiheverje azt a kis kellemetlenséget, arra gondolt, hogy már nem mer foglalkozni, mikor megy ki majd a temetőbe.

Később egyre ritkábban bántotta a halott emléke.

És sohase ment el az édesanyja sírházhoz.

A magyar lapok

ezer anyagi nehézségekkel küzdenek, mert a magyar olvasóközönség még mindig nem érezte át, hogy ha egészséges gazdasági alapon működő sajtója van, politikai és kulturális jogaiért nagyobb eredménnyel szállhat harcba. Amikor az iskolákat, vagy színházakat fenyegeti veszély, a magyarság igen helyesen, csaknem ösztönösen tömörül, hogy veszedő intézményeit megmentse. Amennyiben megható és elismerésre méltó ez, olyan megdöbbentő a magyar nemtörődömség a sajtóval szemben.

lapokra nem kell előfizetnie, megélnék azok önmaguktól is, a tömegek támogatása nélkül. Ugyanakkor azonban mindenkinek a szerkesztőséghez fordul panaszaival és jóleső érzéssel veszi, ha a lap sajtópör és betiltás veszélyén át is mellé áll és harcol érdekeiért.

A magyar lapok ezt mindig készséggel meg is teszik, mert ez kötelességük. De ugyan akkor, amikor a nap minden órájában a bőrüket viszik a vásárra — elvárhatják legalább azt, hogy a magyar közönség viszont támogassa is kissé. Mert mi fog történni, hogyha az egyre súlyosbodó helyzet összezuzza a magyar sajtót?

Vajjon mi kelhet ki Kolumbusz tojásából ?

VALASZ EGY APRÓHIRDETÉSRE

A napilapok apróhirdetési rovatában garázdálkodó gangszterektől már sokszor óvtuk felvilágosító és leleplező riportjaink révén a közönséget. Többször hangsúlyoztuk, mennyire kell vigyázniok a gyanutlan állástkereső férfiaknak és nőknek, amikor egy-egy apróhirdetésre válaszolnak, mert a kaucióhiénák és a gépirónőt hirdető, de valóságban olcsó szeretőt kereső kalandorok rendszerint jelíges hirdetések jótékony homályába burkolózva szedik áldozataikat.

Magából kikelten, önérzetében mélységesen megsértve kereste fel szerkesztőségünket a napokban egy aradi fiatal elvált uriaszony, aki a következőket mondotta el:

— 30 éves vagyok, beszélék angolul, franciául, az átlagon felüli képzettséggel rendelkezem, de hát sor-som ugy alakult, hogy csak a legnagyobb nehézségek árán tudom magamat fenntartani.

— Most már hosszabb ideje nincs állásom és mint aféle befolyásos ismerősökkel nem rendelkező, egvedülálló nő, az apróhirdetések útján próbáltam valami-féle elhelyezkedést találni.

— Rengeteg megaláztatáson mentem át. állástkereső utam során, minden eredmény nélkül.

— Kétségbeesésemben végre válaszoltam egy apróhirdetésre, amelyben a névtelen hirdető csekély munkáért kellemes nvaralást és ellátást ígért.

EGY „DISZKRÉT” MUNKAADÓ AJANLATA

— Szigoruan üzleti hangu ajánlatomra olyan válasz érkezett, amely fölött nem tudok napirendre térni. Ezzel átnyujtotta a következő levelet:

Az évszáma és állapota mind helyes, úgy, hogy a teljes megelégedésem fejezem ki személye iránt. És amint írja, hogy biztosra veszi, hogy segítségemre tud lenni. Csak azt felejtette ki, hogy mindenben-e, vagy csak igen kivételes esetekben. Sok dolga nem fog lenni, csak szombat és vasárnap nehezebb, de kibírható. Hogy előre bocsássam, a főzés és kiszolgálásnál kell a segítsége legfőképp. És azzal vessen számot Nagysád előre is, hogy diszkrét leszek. Tizenhat év óta özvegy vagyok és... (itt kihagytuk a levél egy részét). ha ily módon döntőre jutott kedvezőképp önmagával, nem lesz vesztése, csak nyeresége.

Én igen örülnék annak, hogy azon időt, amelyet nálam tölt, boldog együttes megértésben tölthetnének el, mert ki tudja a jövő titkait. mi kel ki a Kolumbusz tojásából ?

Ezekután pedig igen röviden határozzon Nagysád. Feleletet nem várok levelemre, hanem, ha függetlén, jöjjön azonnal, ha lekötött némikép is, úgy téves a választásom.

A jövő hét szerda délig várni fogom, azon túl tárgytalan.

Kiváló tisztelettel üdvözlöm:

K. Zs.

földbirtokos.

A levél felolvasása után az uriaszony sirva folytatta:

— Talán túl érzékeny vagyok, de engem ez a levél rettenetesen bánt. Ez azonban csak magánsérelem. Azért jöttem Önökhöz, hogy adják közzé ezt a levelet lapjukban, nehogy akadjon véletlenül hiszékeny és tapasztalatlan lány vagy asszony, aki beugrik ennek a „kedélyes“ földbirtokosnak.

*

Ime eleget tettünk látogatónk kérésének. Leköztük a levelet, mint kortörténelmi dokumentumot a vidéki földesurról, aki ellátás fejében mindössze csak azt kívánja kiszemelt alkalmazottjától, hogy főzzön, kiszolgáljon és „... **jusson döntőre kedvezőképp önmagával...**“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tisztelt tolvaj ur,

én vagyok az egyetlen ember, akit az egész Aradon, aki meg tudom Önt érteni és sulyos helyzetét kellően méltányolom. Ha van valaki, aki a pénzihiány sulyos válságát szenved, az ön, hiszen ön a pénzihiányt idegen zsebekben közvetlenül tapasztalhatta, ami az ön vállalatának a pénzforgalmát majdnem a nullára redukálta. Az áruforgalom pedig ugyebár nem nagyon fizetődik ki, hiszen az emberek a nagy hőségben alig visznek valami ruhaneműt a kabinjaikba. Amellett azt senki sem szokta figyelembe venni, hogy az ön üzlete nagy rizikóval jár. Más ember csak a pénzét teszi kockára, ön pedig a szabadságát, sőt a testi ép-

ségét is veszélyezteti. Ez a megértés az ön sulyos helyzete iránt vezet engem, amikor jóakarattal figyelmeztetem, hogy a 213-as számú kabinba nem érdemes betörni. Az ugyanis az én kabinom és biztosítom, hogy soha nincs benne értékesebb holmi. Óráim, pénzem az még kevésbé, a ruhám olyan kopott, hogy nem bírja el a vasalást, fehérnemű csak annyi van, amennyi kilátszik, hát igazán kár volna a fáradságért. Legfeljebb ellophatná a gondolataimat, az ábrándjaimat és a vágyaimat, a kézírataimat, — de hát mit is kezdene ön azokkal.

24 óra

TANULSÁGAIBÓL RAJÖTTÜNK, HOGY A PÉNZ- BESZEDŐ FOGLALKOZÁSA A LEGNEHEZEBB MUNKA

A kánikulás pénzkrisisról beszél ma mindenki. Gyáros, nagykereskedő, detaillista és fogyasztó egyformán panaszkodik a nyári pénzhiány súlyos hatásáról. Elmentünk az egyik nagy divatáru cég tulajdonosához és megkérdeztük tőle, mibe nyilvánul meg a legjellemzőbben a pénzkrisis hatása.

— Vegyen magához egy csomó számlát — volt a kereskedő meglepő válasza — és próbálja meg inkasszálni kintlevőségeinket. Meg fogja látni, mi a pénzhiány. Nekünk hatvan napon belül fizetnünk kell az áruért, mert a gyáros nem vár tovább, mi pedig nem tudjuk megkapni pénzünket hónapokig sem. Ha pedig hitelbe nem adnánk árut, akkor alig tudnánk forgalmat csinálni. Így van ugyan mérsékelt forgalmunk, de a pénzünkhez nem tudunk hozzájutni. Tesék csak megpróbálni ezt egyszer.

Engedtünk a felszólításnak, magunkhoz vettük a cég néhány számláját, amelyekkel, mint a divatáru cég pénzbeszedője elindultunk a tanulmányútra. Először egyik gyáros lakásán csöngettünk be.

— **Mit hozott?** — kérdezte gyanakodva a gyáros.

Odaadtuk a számlát. A gyáros belenézett, majd indignálódva válaszolt:

— **Ha én hónapokig várhatok a kintlevőségeimre, akkor maguknak sem lehet az ügy olyan sürgős. — Mondja meg a főnökének, egészen nyugodtan alhat, meg fogja kapni a pénzt.**

Ezzel sarkon fordult és otthagytott. Az első kísérlet tehát nem járt eredménnyel. A második hely, ahol próbálkoztunk, egy ügyvéd lakása volt. Itt egyszerűen letagadták magukat. A szobaleánnyal kiüzentek, hogy **nincsenek otthon**. Pedig tisztán hallottam, hogy ezt előbb bent megbeszélték.

Egy dús gazdag földbirtokosnál jelentünk meg ezután a számlával. Itt már félve nyujtottuk át a számlát. Dühösen adta vissza:

— **Mégis csak furcsa, hogy nekem számlát hoznak. Ez először történik meg velem. Most azért sem fizetek. Azt hiszem, nagyobb összeg erejéig is jó vagyok maguknak, mint a nyolcezer lei.**

Egy helyen mégis kaptunk pénzt. De nem volt köszönet benne. Egy orvos felesége lesújtó pillantással fizette ki tartozását, de nem tudta magában fojtani a következő haragos megjegyzést:

— Itt a pénzük, de megmondhatja a gazdájának, hogy a maguk üzletébe sem teszem többé be a lábam.

Az egyetlen hely, ahol udvariasan fogadtak bennünket, egy tisztviselő családja volt. Kis, jelentéktelen összegű számlát nyújtottunk át és nagyon szerényen, szinte alázatosan mentegetődzött a tisztviselő, hogy nem tud most fizetni, mert a hónap vége felé nincs már pénze, de elsején bizonyosan kifizeti tartozását. Akármilyen furcsán hangzik is,

a szegény fixfizetésű emberek a legjobb fizetők.

A gazdag embernek szívesen hitelez a kereskedő akármilyen nagy összeget is, de azután hónapokig várhat a pénzére, mert a gazdag ember meg van sértve, ha számlával molesztálják, a szegény tisztviselő azonban csak egy kis hitelt vesz igénybe és nincs bátorsága hozzá, hogy elsején ki ne fizesse a maga kötelező részletét, mert hiszen másképp nem kap máskor hitelbe árut.

Mikor visszatértünk a kereskedőhöz a számlákkal, mosolyogva fogadtak bennünket:

— Így van ez mindig. Most legalább tetszik már tudni, hogy milyen a gyakorlatban a nyári pénzkrisis. Lehetetlené válik a reális kereskedői munka.

Megkönnyebbülten hagyjuk el az üzletet, hogy szerencsésen megszabadultunk a számláktól. Mégis csak nehéz mesterség a pénzbeszedés. Akkor még jobb ujságírónak lenni . . .

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Hányat üt az óra?

A gyanutlan polgárnak reggel nyolc órakor el kell utaznia fontos üzleti ügyben. Elindul tehát fél nyolckor hazulról. Takarékos ember lévén, gyalog indul a vasuti állomásra. Félóra alatt meg lehet tenni az utat. A gör. kel. székesegyház toronyórája pontosan fél nyolcat mutat. Néhány perc múlva a gyanutlan polgár a színház-épület óráját nézi, amely már háromnegyed nyolcat mutat. Most már gyorsított iramban folytatja utját. A Minoriták templomtornyának órája kiesik a számításból. Az óra áll ugyanis. Napokig szokott áll-

ni. Pontosán a XII.-ön állt meg a két mutató. Öt perc múlva már látható a városháza toronyórája, amelyen csak öt perccel mult félnyolc. Néhány lépéssel odébb a luteránus templom órája mutatja az időt: öt perc múlva nyolc óra. A gyanutlan polgár kénytelen lemondani a takarékoságról, elfog egy facér taxit és elvágat a vasuti állomásra. A legnagyobb meglepetés itt éri: a vonat menetrendszerű pontossággal nyolc órakor elment. A vasuti órán hét perccel mult nyolc. Legfőbb ideje, hogy az aradi toronyórakat is megrendszabályozzák!

Nem illik,

DE AZERT BESZÉLJUNK EGY KICSIT MAGUNKRÓL

Beszéljünk arról, hogy nálunk nem becsülik meg annyira a sajtó munkásait, mint külföldön. Minket nem szeretnek úgy minisztereink, mint külföldi kollégáinkat. Minisztereink jobban szeretik a külföldi ujságírókat, mint bennünket, a hazai sajtó robotosait, — így panaszkodott a napokban egy bucureştii kollegánk.

— Tessék minket is szeretni — folytatta szavait.

Amikor egy-egy miniszterünk külföldre utazik, — mindig csak találgatunk és tippelünk, — vajjon miért, — nekünk nem mond senki semmit, — mindent csak néhány nap mulva a külföldi lapokból tudunk meg.

Önök, miniszter urak, valamennyien okos emberek, nem bürokraták és nem papirosról falatozzák az életnek nevezett hideg felvágottat. Önök ismerik az életet, ismerik a sajtót, tudják, hogy mik az európai szokások.

Igenis legyen az Önök szalónkocsija nyitva a hirlapírók előtt, enélkül nincs élet, nincs hirszolgálat, nincs politika, se magasabb diplomácia.

Fogadják a hirlapírókat, csevegjenek velük, nyilatkozzanak szívük szerint, beszélgessenek, mondjanak, kérdezzenek, diktáljanak, cáfoljanak, ígérjenek, üzenjenek, egyszóval engedjék magukhoz a hazai hirlapírókat is.

Igy van ez az egész világon.

A vonat elindul s akkor a miniszter ur kalapját lengeti a sajtó felé s az ujságírók zsebkendőjüket lobogtatják a távozó miniszter után.

Tessék szeretni a sajtót. A sajtó is szereti a minisztereket. S ha olykor kritizálja is, akkor is szereti, elismeri, becsüli.

Minden kis cvikkeres, toprongyos hirlapíró tisztában van vele, hogy ez az ország mivel tartozik a minisztereknek.

Amellett a hirlapírók ma már nem is kicsik, nem is toprongyosok, nem is cvikkeresek, hanem rendes gyerekek, urak, jól öltözött intelligensek, akik lelkesedni tudnak, szorgalmasak, pontosak, igazat irnak, különben nem is maradhatnak meg a pályán.

A hazai hirlapírót ne szégyeliék a miniszterek s ne is nézzék le. A hazai hirlapíró van olyan európai, mint a francia, olasz, német vagy angol.

Ha minisztereinknek csak egy kicsit is mérvadó Mussolini, akkor tessék tudomásul venni, hogy Mussolini egy lépést sem tesz a sajtó nélkül, barátia a hirlapíróknak, névszerint ismeri, szereti őket, telefonál nekik, fogadja őket.

Mussolini hírlapíró volt és egyenesen a szerkesztőnégi asztal mellől ment el Mussolininek.

Ezek közismert dolgok. Ezeket mindenki tudja.

De nem is lehet érteni. Hát haragban vannak velünk a miniszterek? Bántottuk mi őket?

Kérjük miniszterünket, a mienket, az ujonnan kinevezett sajtóügyi minisztert, interveníáljon a sajtó érdekében a kollegáinál. Magyarázza meg, hogy ezek jó fiuk, derék gyerekek, lelkesek s egy jó szó elég nekik. Ezek tűzbe mennek. Direkt szeretnek tűzbe menni a miniszterekért. Miért nem hagyják őket?

A D-terv

**LELEPLEZI A MIKSZATH-DIJ NYERTÉSEIT —
EGY TIMIȘOARAI ÉS EGY ARADI ÍRÓ SZER-
ZŐI A KITÜNTETETT PACIFISTA REMEK-
MŰNEK**

(Timișoara.) Augusztus, az őszi szezon előtti hónap. Az élet újból megindul, készül az új roham az Élet ellen, hogy azután egy-két hónap múlva kifejlődjön a kereskedelmi állóharc a szürke Mindennappal szemben.

Készülnek a szezonra a kereskedelmi vállalatok, a gyárak, ipartelepek, üzemek, sőt még a könyvkiadók is.

Előttünk fekszik a prágai Eugen Prager könyvkiadóvállalat prospektusa, mely a szezon újdonságait hirdeti.

Az írók jól dolgoztak az elmúlt hónapok folyamán — azt meg kell hagyni! A prospektusban egyik ragyogó név a másik után: **Ehrenburg, Solochow, Capek, Egon Erwin Kisch**, csupa kitűnő név, csupa program, csupa veretes márka, ahogy a prospektus mondja.

„Európa élő nagyságai... ők képviselik az igazi, az emberi Európát... korunk lelkiismeretének szószólói... beszélgessen el velük... a rádiók hazugságáradatában, a fegyverkezés szédítő iramában Ön is biztosan egyedül érzi magát, tájékozatlan, bizonytalan és zavart... nyuljon ezen könyvek után és választ, felvilágosítást, utmutatást, bátorítást kap, reményt merit...” stb.

Azonban szemünk hirtelen fennakad két néven a sok ragyogó márka között:

Dézna-Gárdonyi: „A D-terv”

hirdeti a prospektus... hoho! — hiszen ez a két név itt él közöttünk, ez a két név két ember, aki közülük való: **Dézna-Viktor** még hozzá **aradi** származású is, itt született, itt járt iskolába, itt nevelkedett... emlékezünk: első irodalmi zsengei aradi lapokban láttak napvilágot, innen nősült, ké-

sőbb a timișoarai állami főreáliskola tanárává nevezték ki, ismerős, tehát jó ismerős. **Gárdonyi** István sem ismeretlen név: a Temesvári Hirlapnak volt hét éven keresztül munkatársa, igen becsült tagja a fiatal ardeali ujságíró és írógárdának — hogyan röppent fel ez a két ember közülünk? Ezt akartuk megtudni és ezért kerestük fel a két szerzőt.

— A dolog tényleg nem olyan egyszerű — hangzik a válasz első kérdésünkre. — Aki nem küzdötte mindazt végig, amit mi, annak fogalma sem lehet arról, hogy mi minden történhetik egy regénnyel, „**mig eljut odáig**“... Bizony, a sikert sem adják ingyen és ha vannak, akik esetleg irigylik a sikert, azoknak csak azt mondhatjuk, hogy

a sikerért nagyon keményen meg kell dolgozni.

1936-ig kell visszanyulnunk. Annak az évnek a nyarán indult meg világszerte a ma már szinte beláthatatlan arányú fegyverkezés. Mi akkor abból a feltevésből indultunk ki, hogy a fegyverkezés — minden ellenkező állítás és híresztetéssel szemben — csakis egy új háboruba torkolhat. **Sajnos az események bennünket igazoltak.** Alig, hogy a **D-terv** vázlatát elkészítettük, kitért a spanyol polgárháború, egy év múlva megismerkedtünk a háborúk egy új fajtával: a hadüzenetnélküli japán-kinai „**konfliktussal**“, mely de jure ugyan nem létezik, de a távolkeleti frontokon elesett egymillió sárgának ma már nagyon nehéz lenne bebeszélni, hogy ez nem háború, hanem csupán katonai sikra athelyezett diplomáciai „**konfliktus**“...

— Azután következett Palesztina, a korunk társadalmában duló eszmei és elvi ellentétek erőpróbájának második számú erőpróbaterepe. Természetesen ez sem háború... Villongás, így nevezik, meg pánarab mozgalom, terrorizmus, rendzavarás... De nyomon követi ezt a de jure nem létező háborút a háborúnak egy megint új fajtája, a hadüzenetnélküli, megrohanásszerű támadás: a szovjetorosz haderők két héttel ezelőtt egy éppen csak most észrevett határvonalbeli szabálytalanságot kívánnak sürgősen korrigálni. **Husz év után most jutott eszükbe.** Éppen most: a volgamenti nagy hadgyakorlatok befejezése után, amikor az összes fegyvernemeket újból kipróbálták... De egy hét előtt újból szaporodott a háború egy új fajtával és ennek sem lehet háború a neve. Ezt a törökök találták ki és úgy hívják, hogy hadgyakorlat. Most kezdődtek ezek a hadgyakorlatok és nehogy afféle céltalan katonásdi legyen, hát a már 1930 óta lázadó kurdok ellen irányul. De Isten ments, ez sem háború, ez csak hadgyakorlat.

— Nos, mi a **D-tervben** egy ötödik fajtáját találtuk ki a háborúnak: az **ellenfél nélküli háborút.** Egy eszméért szálltunk sikra ebben a regényben: a **feggver nem érv.** A keresztény civilizáció huszadik századában már érett az ember arra, hogy az erőhatalmi kérdéseket is ne az erő hatalmá-

val, hanem az erkölcsi hatalom erejével oldja meg. A regényben ezt a megoldást irtuk meg, regényszerűen természetesen, azonban abból a filozófiai tantételből indulva ki, hogy minden akció reakciót szül és a reakció eredménye előre nem látott inponderábilis függvénye. A regény témáját és annak feldolgozási módját kissé körülményes lenne most előadni, azonban mindössze néhány hét kérdése, a könyv addigra már megjelenik és hadd beszéljen akkor a munka önmagáért.

— A regény útja? Bizony nem volt egyszerű. Két évig dolgoztunk rajta és tavaly októberben készültünk el vele. Hogy dátumszerűen pontosak legyünk: november 4-én adtuk át a Pantheonnak a kéziratot és november 11-én a kezünkben volt a szerződés. Kezdetnek gyönyörű. Azonban kénytelenek leszünk a babonában hinni: ami ilyen jól kezdődik, az nem végződhetik jól. És csakugyan. Amikor elnyertük a Mikszáth-díjat, már komolyan aggódtunk, hogy itt valami baj lesz. A baj március 12-én következett be, amikor a németek bevonultak Ausztriába. Az esemény hatása leghamarabb Magyarországon érződött meg és tekintettel arra, hogy könyvünkben a franciák előnyösebben szerepelnek, mint a németek, a Pantheon az akkori hangulatra való tekintettel nem merte a már a könyvnapra behirdetett regényt kihozni. Szerencsénkre azonban a prágai Eugen Prager kiadóvállalat minden további nélkül átvállalta a regény kiadását, és így a **D-terv** az elsőt, **„könyv-emigráns”**, egyben az első könyv, melynek egyszerre két kiadója is volt. Többet azonban már nem is illik a könyvről mondani, most már megjelent, beszéljen önmagáért...

Ezek után valóban kíváncsiak vagyunk a könyvre, mely három fórum, két kiadó és egy bírálóbizottság ítélete után a legfelsőbb fórum: a közönség megfellebbezhetetlen ítéletét várja...

S. V.

SOK

hirdetőnek szerzett sikert 27 év óta az „Ország-Világ” politikai, társadalmi, közgazdasági és művészeti riportlap, mely

KICSI

kezdetétől fogva ma már Ardeal és az utódállamok majdnem minden házában megtalálható. Igen

SOKRA

értékeli ma már a hirdetőközönség ezt a régi, közkedvelt, jól bevezetett riportlapot és ezért a hirdetők közül sok százra

MEGY

azoknak a száma, kik sikerrel hirdetnek az „Ország-Világ”-ban. Állandó hirdetőknak nagy kedvezmény!

Aradváros főorvosa hadjáratot szervez a közegészségügyi anomáliák ellen

Aradváros új főorvosa, dr. Coțioiu Romuald fiatalos ambícióval és magasztos hivatásának szeretetével kezdi meg működését. Az új főorvos hatalmas és tartalmas programot állított fel a maga részére, amely elárulja, hogy magán-praxisában is foglalkoztatták az egészségügyi és társadalmi problémák.

Tisztában van vele, hogy működése során küzdelmet kell folytatnia a bürokráciával és súlyos akadályt fog jelenteni a város kedvezőtlen pénzügyi helyzete.

Ezek azonban ne szegjék kedvét az új főorvosnak, hanem intézze türelemmel a város egészségügyét és vegyen részt minden szociális megmozdulásban.

Dr. Coțioiu Romuald főorvos azzal kezdte tevékenységét, hogy előterjesztést tett az egészségügyi minisztériumnak az iránt, hogy létesítsen az aradi közkórházban 24 ágyas fertőző-osztályt, amelyre egy ilyen népes városban szükség van. Valószínű, hogy a közkórháznak ez az új osztálya rövidesen megvalósul.

Programjába vette a főorvos, hogy az idegenforgalom hathatós előmozdítása érdekében

egészségügyi szempontból felülvizsgálja a szállodákat és hónapos szobákat és állandóan figyelemmel kíséri a kávéházak, vendéglők, cukrászdák, kifőzések konyháit és felszerelési tárgyait, amiket az egészségügyi törvény szigorúan előír és meghatároz. Fokozott éberséggel fogja figyelemmel kísérni és ellenőrizni a fűszer- és csemegeüzleteket, szatócs-boltokat, mészárosokat, henteseket és pékeket, hogy betartják-e az egészségügyi törvény rendelkezéseit. Meg fogja szüntetni azt az eléggé el nem ítéhető luxust, hogy egyes boltok elé állati hullákat: nyulat, őzet, fácánt stb. függessenek, ami a közegészségbe ütközik és amúgy is degusztáló látvány. Azon lesz, hogy eltüntesse a város szegyenfoltját, a nyilvános illemhelyeket, amelyeket a föld alá fognak száműzni, mint ahogy minden nagyobb városban megtették. Meg fogja szüntetni a piaci anomáliákat és kötelezni fogja a piaci árusokat, hogy eleget tegyenek a közegészségügyi előírásoknak. A stranddal kapcsolatban is érdekes tervei vannak a város új főorvosának, akinek működését annál is inkább bizalommal fogja kísérni a város polgársága, mert dr. Coțioiu Romuald nem idegen Aradon: fivére dr. Coțioiu Romulus volt főpolgármesternek és azonkívül is sok barátja van Aradon. Az új főorvos nem csupán első ténykedésével, hanem egyéniségével is rokonszenvet keltett.

Összinté szavak az olvasóhoz

Az imperiumváltozás óta egymásután alakultak az országban különböző hangzatos jelszavakkal lapok, amelyek hosszabb-rövidebb szereplés után nyomtalanul eltűntek a fórumról és belemerültek a Nirvanába, ahonnan előbukantak.

A kéteséletű sajtóorganumok tömegében sziklaszilárdan és magasan kiemelkedve állt mindig lapunk, amely rövidesen huszonnolcadik éve teljesíti azt a kulturmissziót, amely már oly ismert az ország és az utódállamok területében, ahol magyar lapokat olvasnak.

Az ORSZÁG-VILÁG ezt a valóban egyedülálló teljesítményt pusztán önmagának és a közönség szeretetének köszönheti. Mögöttünk nem áll politikai párt, nem finansziroz bennünket valamely érdekszoport:

az ORSZÁG-VILÁG a közönség lapja, amelyet kizárólag az érdeklődés és ragaszkodás tart fenn, amivel olvasóink és előfizetőink oly megható módon támogatnak bennünket.

Harcos multunk minden izgalmas fázisa ennek a közönségnek az érdekében zajlott le és mi büszkéek vagyunk ezekre a kemény harcokra.

Megálltuk a helyünket a közjóért való küzdelemben, mindig a gyengék oldalán voltunk és bátran szálltunk sikra a legerősebb, leghatalmasabb ellenféllel is, ha az rászolgált a támadásokra. Önzetlenül és bátran forgattuk a tollat az elnyomottak és gyámoltalanak érdekében és a küzdelmekben nagyon sok barátot, de éppen elég ellenséget is szereztünk magunknak.

Barátainkat közel három évtizeden keresztül megtudtuk tartani, ellenségeinkkel pedig keveset törődtünk. Nem voltak sebezhető pontjaink, a becsület és a tisztesség védőpáncéljáról lepattantak a felénk lőtt mérgezett nyilak.

Az ORSZÁG-VILÁG erősen és harckészségének teljeségével áll ma is a porondon és ott lesz ezentul is mindenütt, ahol igazságos ügyek védelmezéséről lesz szó.

Lapunk fenállása óta mindig pontosan megjelenik az előfizető asztalán és frissen, színesen, elismerésreméltó bátorsággal megírt cikkeivel szerez neki ünnepi örömet. Az a tény, hogy súlyos helyzetünkben még mindig a helyünkön vagyunk, hogy mellőlünk sorra hullottak az ardeali kisebbségi lapok, bizonyítja, hogy

szükségesek vagyunk azon a ponton, ahová az olvasók és előfizetők ragaszkodása állít bennünket.

— Mi, — dacolva minden bajjal, gonddal — továbbra is helyünkön akarunk maradni s ezért felkérjük előfizetőinket, támogassanak minket ebben a törekvésünkben. Segítsé-

gül mindössze csak annyit kérünk, fizessék jószándékkal, megértéssel az esedékes előfizetési díjakat, a hátralékos előfizetési díjakat pedig haladéktalanul kérjük, mert a viszonyokkal való küzdelmünkben szükségünk van minden anyagi erőnkre. Hisszük, hogy előfizetőink eleget tesznek kérésünknek. Ezáltal nemcsak a mi becsületes törekvéseinket erősítik meg, hanem lehetővé teszik egyúttal, hogy régi, szívesen fogadott lapjuk, az Ország-Világ, ezentul is pontosan megérkezze a maga mindig eleven és őszinte mondanivalóival.

Palesztinában a helyzet változatlan . . .

A KORCSOLYAUZLETBEN TELJES AZ ÉRDEKTELENSÉG — AZ ORSZÁG-VILÁG LELEPLEZI EGY APRÓHIRDETÉS KULISSZATITKAIT

(București.) Az Univerzulban nemrégiben a következő felhívás látott napvilágot:

Héber fordítót keresek alkalmi munkára. Csak keresztény jöhet tekintetbe. Jelentkezés 8—18 óráig. Telefon 14—3—22.

A hirdetés az állástkeresők frontján érthető feltűnést keltett. Mert hiszen héberül tudó keresztény munkaerő még a mai viszonyok között is roppant kevés akad. Legfeljebb a papnövendékek között, akik tudvalevően a héber nyelvet is megtanulják. Ezek azonban aligha vannak rászorulva ilyen alkalmi munkára.

Mégis többen jelentkeztek, nagyrészt kíváncsiságból, hogy meg tudják, miért van szüksége a hirdetőnek pont héberül tudó keresztényre. A megadott telefon számon egy ügynökség jelentkezett. De az érdeklődőkkel nem közölte a hirdetés célját. Csak annyit, hogy megbizásból tette közzé a furcsa hirdetést. És hogy a jelentkezőnek feltétlenül kereszténynek kell lennie. Kizárólag fajkeresztény héberül tudók. Ilyen pedig manapság ritka, mint a fehér holló.

Sokan azt hitték, hogy vice vagy ugratás az egész. Mások valamilyen földalatti horogkereszties trükkre gyanakodtak. De sem az egyik, sem a másik feltételezés nem bizonyult valósnak. Ellenben szakkörökben a legkomolyabb formában hire terjedt, mi volt a hirdetés közzétételének valódi indító oka.

Eszerint egy „élelmes“ gazdasági szakember azt a tippet adta volna egy külföldi vállalat szász származású képviselőjének, hogy eddig kiaknázatlan exportterületeket kellene felfedezni a korcsolya-kivétel számára.

E célból melegen figyelmébe ajánlotta a vezérképviselőt főnökének Palesztinát.

Tudvalevő, hogy az európai államokból rengetegen vándoroltak ki az utóbbi évtizedben Palesztinába. Angliából,

Németországból, Lengyelországból és egyéb nordikus vagy középeurópai országokból, ahol telen hideg van és jég borítja el a tavakat és vizeket. Ezek között rengeteg korcsolyázó akad, aki Palesztinában nem üzheti kedvenc sportját. Bizonyára azért, mert elfelejtette magával vinni korcsolyáját. Itt tenát remek korcsolyaexportlehetőségek kínálkoznak. Az egész világ elhanyagolta eddig ezt a problémát, hogy a palesztinai kultúrelem korcsolya nélkül tengődik...

A palesztinai korcsolyaüzletet le kellett volna előbb azonban levelezni.

Még pedig héber nyelven, lévén ez a zsidó állam hivatalos nyelve az angol mellett.

Mennyivel biztosabb az üzlet, ha ősi anyanyelvükön kínál valaki korcsolyát a jaffai és telavivi téლისportkedvelő ifjúságnak.

A rossz nyelvek szerint ezért volt szükség a hirdetésre, amelyben héber fordítót kerestek.

Hogy a levelezőnek feltétlenül kereszténynek kell lenni? Ez házi ügy, amely különben is megfelel a mai kor szellemének.

Ilyen előzmények után látott napvilágot a nevezetes apróhirdetés.

Ha azonban most felhivod a számot, ó jámbor keresztény héber, akkor légy elkészülve a legrosszabbra.

A telefonnál egy tisztviselő jelentkezik, aki bosszus morgással csapja le a kagylót, ha a hirdetés ügyében érdeklődsz.

Felfoghatatlan — miért?

A hirdetés megjelent, a telefonszám is stimmel.

Másutt van a bibi.

Ott, hogy — ugyancsak a rossz nyelvek szerint — a vezérképviselőnél is rájöttek, hogy Palesztina már a forró égöv alá esik, ahol soha sincs tél.

Jég csak a frigidáirekben található. De ott is percek alatt elolvad. Havat és jeget legfeljebb csak a moziban látna a telaviviak.

De jégpálya az egész országban nincs. Müjeget sem lehet aszalni a rekkenő forróságban. Tehát

a palesztinai korcsolyakivitel zseniális terve halvaszületett ideának bizonyult.

Épp olyanak, mintha valaki Alaszkába vagy az északi sarkra strandtrikót vagy fagyaltapparátust akarna exportálni.

Ámbár még az is lehetséges, hogy a jégtáblák tetején strandolnak.

Ellenben a perzselő homoksivatagban semmi szín alatt sem lehet korcsolyázni.

Igy nem sikerülhetett egy perfekt héber keresztény levelezőnek sem alkalmi álláshoz jutni a fővárosban, az Urnak 1938-ik esztendejében...

Nem kell

GYÜMÖLCSCSARNOK A VÁROS PARKIROZOTTI FŐUTVONALÁN!

Tagadhatatlan, hogy a város külső képe esztétikai szempontból nagyot változott az utóbbi években. A főutvonal gondozott és parkirozott sétányaival bármely nagyvárosnak diszére válhat. A város vezetősége minden igyekezetével azon van, hogy eltüntesse mindazokat a szépségfoltokat, amelyek a korzó esztétikai összhangját megbontják. A főutvonal két oldalán új virágágyak gyönyörködtetik a szemet, a vármegyeháza parkja pedig kellemes pihenője lett a közönségnek.

Amikor a város vezetőségének az a törekvése, hogy a főutvonal szépségét és tisztaságát megőrizze, furcsán hat az az átirat, amelyet az aradmegyei szőlősgazdák és gyümölcs-termelők intéztek a városhoz. Ebben azt kéri,

engedje meg a város, hogy a vármegyei prefektúra és a pénzügyi palota között levő parkirozott uccában gyümölcsárusító csarnokot létesítsenek,

amelyben nagyban és kicsinyben árusítanak gyümölcsöt és amelyben a közönség el is fogyaszthatja a vásárolt gyümölcsöt. A terv szerint 300 ezer lei költséggel akarják felépíteni a csarnokot.

A terv életrevaló és meg is kell valósítani, mert ezzel a termelők érdekeit szolgálják és a fogyasztóknak is szolgáltatást tesznek. Csak éppen

ez az értékes hely nem alkalmas egy ilyen csarnok létesítésére.

Elsősorban egészségügyi szempontból kifogásolható, hogy a főutvonalnak ezen a részén gyümölcsöt árusítsanak. Nem szükséges részleteznünk, hogy mi mindennel jár a gyümölcsárusítás. A készletek szállítása állandó forgalmi akadályt fog képezni és elkerülhetetlen, hogy gyümölcshulladékok ne éktelenítsék el a kocsit és gyalogjártót. A nyári hónapokban a legyek milliói lepnék el a környéket, amelyet az erjedő gyümölcs szaga is betöltene. Akik járatosak a piacon, azok látják, mi hulladék marad vissza egy délelőtt. El lehet képzelni, mi lenne az elárusító csarnok környékén, amikor reggeltől estig tartana az elárusítás. Külön köztisztasági szolgálatot kellene létesíteni, amely állandóan seperhetné és tisztíthatná az ucca burkolatát, mert a mi közönségünk a legszigorubb intézkedések dacára sem tud még hozzászokni, hogy gyümölcshulladékot ne dobjon el az uccán. Mi alkalmasabb helynek tartjuk a Stefan cel Mare-teret, amelyet előbb természetesen ki kellene tisztítani. Ez a tér nincs mesze és aki olcsó gyümölcsöt akar vásárolni, oda is szívesen elmegy.

Meg vagyunk róla győződve, hogy **Dobriceanu** ezredes-prefektus és **Riscuția** alezredes-alpolgármester magukévé fogják tenni ezeket az ellenvetéseket, amelyek a közönség álláspontját alkotják és oda fognak hinni, hogy a gyarmolc-árúsító csárnok felépüljön, de nem a tervbevert helyen, amely a parkirozott és rendbehelyezett **Autovonahoz** tartozik.

Indul a férjek vonata Moneasaca

— Poftiți in vagoane!... — hangzik el a pályaudvar rokkant portásának kiáltása. Szombat délután nagy a sűrű forgás, indul Moneasára — a férjek vonata.

Ki ne ismerné a férjek vonatát? Ezt a mi aradi specialitástunkat? Szombat délutáni kinszenvedését a férjeknek, kik izzó arccal loholnak ki a vonathoz, hogy legalább egy napra láthassák Moneasán hűsülő és törtető feleségeik onagyságát.

A porronon izgatott emberek futkosnak fel és alá. Mindenki keres valamit és senki sem találja a helyét. A fülkék már teljesen megteltek, az ablakokból izzadt, fáradt arcok néznek ki, ők már révben vannak. Ülnek. Fiatal férjek, öreg családapák izgatottan várják az indulást és hangosan beszélnek kísérőjükhöz.

A második osztály egyik ablakából egy keerskedő adja meg az utasításokat a társának.

— Hétfőn ne felejsd a forgalmi ívet felküldeni, az adófelelőbejelentést is csináltasd meg és tudd meg, hogy a dollár mennyi, Sárit jelentsd ki a munkabiztosítóból, a duplagallért ird ki negyvenkettőre...

Utasításait elnyomja a szomszédos fülkéből kihallatszó diskurzus, amely egy aradi uriaszony és egy brádi parasztasszony között folyik le:

— Na... na... miért a lábomra lép? Miért nem inkább a fejemre vagy a kalapomra?

— Mondtam, hogy pardony, hát mi köze akkor a nacságának, hogy hová lépek...

Lassan megértik egymást, az uriaszony parasztosan, a parasztasszony uriasan beszél és a diskurzus már a drágaságra terelődik.

— Üdvözlöm a feleségedet és mondd meg, hogy a napokban én is leutazom — kéré az öszes hajú barátját egy fiatal ügyvéd. A szegény férj nagyban ígéreteti, hogy átadja, de látszik rajta, hogy nem nagyon tetszik az, hogy a napokban Moneasára utazik barátja. Lehet, hogy egy randevut kézbesít a férj a fiatalok között.

— Hord-a-h-áár, — hanzik egy zsiros képű kövér keerskedő kiáltása, — hát mért nem hozza a bőröndömet?

Nagynehezen felszuszog egy másodosztályu kocsira és a következő percben az ablak mellett már alszik is.

— Fránci, Fránci, gyere mán! — kiabálja egy füstös képű cigány a társának. Bizonyára Róbi bírta az őket vásárnapi kíségitőnek.

Fránci nagynehezen áttöri magát a tömegben és előttünik hatalmas bögőjével. Ők a megerősített zenekar erősségei.

Egy kereskedő feleségével együtt utazik le gyermekeivel. Az asszonyha kétségbeesve kérdezi:

— Vettél tiám gummit?

A férj lehangoltan feleli:

— Nem!

Lassan kiderül, hogy az egyik rajkónak a trarisnyakötőjéről van szó.

Egy fiatal, amolyan papucsférj rohan végig a perronon.

Kezében aktatáska van. A vonat már füttyent. A férj balra

figyel. Nekirohan az egyik hordárnak. Kezéből kiesik a

táska, kinyílik és a kendőzőszerek összes elképzelhető min-

tái gurulnak széjjel a földön. Izgatottan kapkodja össze a

pudert, arckrémeket, festéket, rouget, pemzlit, reszelőt, parfü-

möt, ollót és egy csomó titokzatos tárgyat. Valószínűleg

önagysága rendelte meg. Elvégre ez muszáj, ha valaki nya-

rszmi akar.

Egy vasutas öngosan csapkodja be a fülkék ajtaját.

A vonat erősen szuszog. Néhány lemaradt utas kapaszkodik

még fel. A perronon már nagyon kevesen állnak.

Egyszerre egy sivítő gyermekhangtól lesz hangos a pá-

lyaudvar:

— Samu bácsi! Samu bácsi! ... — kiáltja léleksza-

kadva.

Az utasok kifigyelnek, Samu bácsi, ki már hóbiskolt az

ablak mellett, hirtelen felriad, kihajol az ablakon. A gyerek

a mozgó vonat után szalad.

— Samu bácsi, itthon hagyta a nadrágát... a fürdő-

nadrágját... kiküldte a néni... Azt mondta, hogy kérdez-

zem meg, hogy hol jár az esze? ...

Nagynehezen Samu bácsi beveszi a kis csomagot. Bol-

dogan tekint körül. Az utasok nevetnek, erre dühbe gurul és

kikiabál az ablakon:

— Mondd meg a néninek, hogy pukkadjon meg!

HIRLAP

a legelterjedtebb magyar
kisebbségpolitikai napilap

A R A D

Str. Meşianu 1. — Telefón 97.

Magyar elterjedtségénél fogva a legeredményesebb hir-
detési organum.

Lapzárta után...

Arad társadalma aggodó figyelemmel várta a szegedi sebészeti klinikáról érkező híreket, amelyek Orezeanu Romulus törvényszéki főelnök-főpolgármester, a felesége és dr. Vuia Salvator bábaképezdei igazgató-főorvos egészségügyi állapotáról szóltak. A napilapok részletesen irtak arról az autószerencsétlenségről, amelynek során az Orezeanu házaspár és dr. Vuia megsebesültek. Az első jelentések arról szóltak, hogy a főpolgármester felesége aggodalmat keltő súlyos sérülést szenvedett. Később azután jó hírek érkeztek Szegedről, amelyek megnyugtatták mindazokat, akiket aggodalommal töltött el a szerencsétlenség.

A legutóbbi napokban úgy Orezeanu főpolgármester, mint a felesége állapotában örvendetes javulás állott be. Dr. Vuia főorvos sérülései már teljesen elmúltak, de még mindig Szegeden tartózkodik nővére és sógora mellett. A szerencsétlenül járt aradi előkelőségeket a szegedi klinikán megkülönböztetett bánásmódban részesítik és nagyrészt ennek tudható be a gyors gyógyulás. Aradon őszinte örömet keltett ez a legutóbbi jelentés és remélhető, hogy mihamarabb felgyógyulva hazajönnek Orezeanu főpolgármester és felesége, ugyszintén Vuia Salvator dr. is, akiket szeretettel várnak barátai és tisztelőik.

Geller Endre nem tartozik az Ország-Világ kötelékébe.

Hol fordította okmányait?

M i t r a I. Sándor-nát!

dipl. jegyző és vizsgázott törvényszéki jegyző, hivatásos FORDÍTÓ, fordításokat eszközöl felelőség mellett a következő nyelvekből: román, magyar, német, francia, angol, olasz, spanyol, orosz, latin, cseh, lengyel, holland, szerb, bolgár.

Arad egyedüli többnyelvű fordító irodája. — Információs iroda. — Bejegyzett cég.

Arad, Bulev. Regele Ferdinand 5. Csanádi Bank-palota. Másolásokat és levelezéseket vállal, cégek részére jutányos diazás mellett. Szegényeknek, munkanélkülieknek kedvezményt nyújt.

HIVATAL: d. e. 9—1-ig, d. u. 3—7-ig.

APRÓ HIRDETÉSEK

Fotóamatőrök! Fotócikket, gépet **T. Vészi** fotószaküzletben lehet előnyösen vásárolni. Művészi nagyítások. Tanklaboratórium. **Str. Alexandri 1.**

WEISZ ISTVANNÉ angol-francia női szabósága őszi divatujdonságokkal már most rendelkezésére áll hölgyeinknek. Egyetlen próba mindenkít meggyőz arról, hogy kifogástalan, minden igényt kielégítő kiszolgálásban részesül. **Str. Eminescu 15.**

CSAK AZ ARAK OLCSÓK, minőségeink változatlanul jók! **Goldstein Lajos** divatruháza mélyen leszállított áron nagy választékot nyújt kosztüm és kabátujdonságokban, selyem és mosóáruban. **Str. Bratianu 2.**

A BÉLYEGGYŰJTŐ ifjúság figyelmét felhívjuk a **Cultura** könyv- és papirkereskedés dusan felszerelt szakkellékraktárára. Albumok, katalógusok, berakókönyvek, cserefüzetek, csipeszek, vízjelkeresők stb. nagy választékban.

— **AZ ELIT PARFUMERIA** dusan felszerelt raktárával felkészülten várja az iskolaszerezont. A legmodernebb és legkitünőbb testápolási kellékek tömege sorakozik egymás mellett az izléses üzlet pultjain, hogy rendelkezésére álljon olcsó árakkal és figyelmes kiszolgálással a gondos szülőknek.

— **„PHÖNIX”-NYOMDA**, Arad, Piața Plevnei Nr. 2. Telefon 16—39. Ajánlkozik mindenféle könyvnyomdai uton előállítható munka izléses és pontos elkészítésére a legrövidebb időn belül, versenyképes áráért. Könyvek, folyóiratok, ujságok, hivatalos, iskolai és egyházi nyomtatványok, árjegyzékek, falragaszok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, gyászlapok, ipari, kereskedelmi, gazdasági és pénzügyi nyomtatványok, körlevelek, üzleti értesítések, borítékok, levélpapírok, számla- és megrendelőkönyvek, felszólító levelek, levelezőlapok készítése bármely szöveggel a legizlésesebb kiállításban. Kérjen árajánlatot!

A közegészségügyi hadjárattal kapcsolatban, — olcsó gőz- és kádfürdő a **Simayban.**

BÉLYEGZŐKET olcsón, jól és azonnal készíti **Stamps bélyegzőgyár,** Arad, **str. Eminescu 12.**

A JÓ SZULÓ nem halasztja az utolsó pillanatra bevásárlásait! Gondoskodják idejében gyermekének cipő- és divatszükségleteiről. Mindent megtalál az **APPONYI TESTVÉREK** cipő- és férfidivatáruházban, a városházával szemben.

MINT A HARANG NYELV NÉLKÜL, — olyan a gyáros, vállalkozó, kereskedő, iparos reklám nélkül. Új vevőket ma már csak szabadtéri reklám által szerezhet, mert bármilyen jó árut tart vagy készít, nem tudja értékesíteni, ha nem propagálja. Az **ORSZÁGVILAG „AGGE” REKLAMOSZTÁLYA** elősegíti igyekezetét és készséggel bocsátja rendelkezésére tapasztalatait. Tegyen kísérletet! **Bulv. Reg. Ferdinand 19. Tel. 15—25.**

Ország - Világ

(ERDÉLYI ÉLET)

GELLER ODÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi országos riportlapja.

(Bejegyezve: Trib. Arad, Sectia III-a Con)

Dos. Nr. Pres. 8./1938/2.)

Az Ország-Világ uccai árusítását beszüntettük.

Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.

Előfizetés egy évre: pénzügyeseknek, vállalatoknak, nagykereskedőknek, kávéházaknak és külföldre 1200, magánosoknak 1000, köztisztviselőknek és nyugdíjasoknak 600 lei. A sajtó és propagandaügyi alminisztérium hirdetési igazgatósága által megállapított kötelező hirdetési árszabályunk a következő:

Kereskedelmi hirdetések:

1—1000 sorig (lapunk hasábvonala 6 cm.)	7
1000 sortól felfelé	6
Sorsjegyárúsítók hirdetményei	8
Mérlegek és közgyűlési meghívók	15
Igazságügyi, művészeti, oktatásügyi, egyházi és sporthirdetések	10
Kereskedelmi információk minimális 5 sorig	12
Pénzügyi hírek minimális 5 sorig	12
Allami sorsjáték szöveghirdetési	10
Sorsjegyárúsítók szöveghirdetési	10
Gyűlések és értesítések	10
Kereskedelmi vonatkozású hírek és közlemények	20
Halálozási és gyász hírek nyolcvan sorig maximális	1000
„ „ „ harminc sorig minimális	250

Szöveghirdetési közlemények:

Kereskedelmi és ipari hírek	10
Köszönetnyilvánítás, gyászjelentés	300
Gyászjelentések a szöveg között legfeljebb 3 név megjelölésével	500
Eljegyzések, házasságok, születések, keresztelek 15 sorig, hirdetések között	100
Ugyanezek a közlemények 10 sorig a szöveg között	200
Kinevezések, áthelyezések, kitérítések, előléptetések stb. közlemények 10 sorig	200
Bírósági okmányok, illetékek, naturalizációs kérvények soronként	8
Köszönetnyilvánítások (nem halálesettel kapcsolatban)	8
Köszönetnyilvánítások a szöveg között	10
Egyszerű váltási hír	400

A KÖNYVKIADÓK ÉS KÖNYVKERESKEDŐK HIRDETÉSEI KÜLÖNLEGES DIJSZABÁS ALÁ ESZNEK.

Névváltozások háromszori közléssel	400
Ipari cégek egyoldalas hirdetése	15.000
Kereskedelmi hirdetések egy oldal terjedelemben	15.000
Pénzügyi közlemények és biztosítási hirdetések egy oldal terjedelemben	20.000

Ujságok, könyvek, röpiratok hirdetési a dupla tarifa alapján történnek. Tíz sornál kisebb hirdetések tíz soros hirdetéseknek számítanak. Az ünnepi számokban leadott hirdetések és közlemények után 25% felár számítandó. Minden hirdetés, amely a hirdetési oldalon jelenik meg, azonban a rendes apróhirdetésnél nagyobb terjedelemben, 25%-os felárral jelenhetik meg.

Apróhirdetések tíz sorig szavanként; Alastkeresők: 1, alkalmazottat keresők: 2, eladások: 3, ingatlaneladás és berlet: 3, berbeadások: 3, szalondak, penziók: 3, hivatásbeli és kereskedelmi hirdetések: 3, elveszett és eltűnt tárgyak hirdetése: 1, fürdő és gyógyhelyhirdetések: 1, oktatásügyi hirdetések, levelezésrovat: 5 lei.

Árlejtési díjtarifák: amelyekben a hirdetett tárgy értéke 50.000 leitől 500.000-ig szavanként 2.50

500.000-tól 1 millióig 3.—

1 milliótól felfele 4.—

Minden más árlejtési hirdetmény szavanként 10.—

A lap jobboldalán megjelenő hirdetéseknel a fenti árakhoz 10% felár számítandó. Bármely hirdetés, melynek különleges az elhelyezése, speciális tarifa alá esik. — Kivétel nélkül, minden — egyszer vagy többször feladott — hirdetés előre rízetendő. Hirdetések beküldhetők közvetlenül lapunk kiadóhivatalához, feladhatók a sajtó és propagandügyi minisztérium hirdetési igazgatósága útján, vagy a hivatalosan elismert hirdetési irodákon keresztül.

ARDEALI SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand 19. Telefon: 15—25.
 Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6-ig.
 Nyomda: „Phoenix”, Arad, Piața Plevnei 2. Telefon: 16—39.

Pénzrelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbízottak vannak feljogosítva!

Semmi kifogásunk nincs az ellen, ha laptársaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkiróink megnevezésével!

**EGÉSZEN
RÖVIDEN:**

az

Ország-Világ

(Erdélyi Élet)

a legjobb,

a legrégibb,

a legmagyarabb,

a legérdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar-

nyelvű riportlap.

Olvassa és terjessze!
